

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Економічний факультет**

Кафедра екологічного менеджменту та підприємництва
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»
Кафедра біохімії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

для здобувачів освіти

галузь знань
спеціальність
освітній ступінь
освітня програма
вид дисципліни

G «Інженерія, виробництво та будівництво»
G21 «Біотехнології та біоінженерія»
Магістр
Біотехнологія
Обов'язкова

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Форма заключного контролю	Залік

Викладач: Мазур Ірина Іванівна д.е.н., професор, професор кафедри екологічного менеджменту та підприємництва

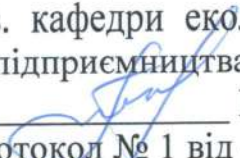
Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Мазур Ірина Іванівна, д.е.н., проф. професор кафедри екологічного менеджменту та підприємництва

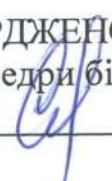
ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри екологічного менеджменту та підприємництва

 Наталія ГОНЧАРЕНКО
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри біохімії

 Олексій САВЧУК

Протокол № 32 від «28» травня 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії

«_____» _____ 2025 року

 Аліна МАГОМЕДОВА

Схвалено науково-методичною комісією ННЦ «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «24» червня 2025 року №9

Голови науково-методичної комісії

«24» червня 2025 року

 Тетяна ШЕВЧЕНКО

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів систему знань про сутність, закономірності, функції та особливості розвитку підприємницької діяльності, про процес започаткування та ведення власної справи. Курс спрямований на ознайомлення з історичними передумовами виникнення підприємництва та його розвитком в суверенній Україні, з поглядами на підприємництво провідних українських і зарубіжних учених-економістів, що сприятиме оволодінню теоретичними та практичними навичками з організації та управління власною справою.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

знати:

- передумови виникнення підприємницької діяльності;
- теоретико-методологічні засади підприємництва;
- логіку процесу утворення власної справи;
- вибір засобу входження в бізнес;
- організаційні форми підприємництва;
- як досягти підприємницького успіху;
- види та інструменти формування бізнес-моделі підприємства;
- основні напрями формування підприємницького капіталу;
- управління фінансами підприємницької діяльності;
- державну політику підтримки підприємництва в Україні.

вміти :

- формувати і використовувати знання і компетенції у підприємницькій діяльності;
- використовувати методичний апарат та інструментарій підприємницької діяльності з метою подолання розриву між теоретичною уявою та практичними діями;
- визначати економічну та соціальну ефективність підприємницької діяльності;
- вибирати засіб входження в бізнес;
- здійснювати вибір методологій формування ефективної бізнес-моделі;
- вимірювати та оцінювати ефективність якості та конкурентоспроможності виготовленої продукції;
- розраховувати та аналізувати рівень продуктивності та оплати праці персоналу;
- запобігати банкрутству фірми;
- проводити антикорупційну політику на підприємстві;
- детінізувати підприємницьку діяльність;
- аналізувати результативність діяльності фірми;
- застосовувати інформаційні технології в підприємництві;
- презентувати отримані результати.

Володіти елементарними навичками:

Студент повинен знати як систематизувати теоретичні підходи до виявлення сутності та значення підприємництва; систематизувати ризики підприємницької діяльності.

Студент повинен вміти проводити дослідження впливу глобалізації на розвиток підприємництва; проводити аналіз наслідків вступу України до СОТ для підприємництва; проводити розрахунки економічної ефективності бізнес-проектів, оформлювати й представляти дані за допомогою програм пакету Microsoft Office (Excel, Word, Power Point та ін.).

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Основи підприємництва» є складовою освітньої програми підготовки фахівців за освітнім ступенем «Магістр» галузі знань G «Інженерія, виробництво та будівництво» спеціальності G21 «Біотехнології та біоінженерія», що спрямована на формування у студентів інтегральних, загальних та фахових компетентностей. Навчальна дисципліна «Основи підприємництва» зосереджує увагу на вивченні теоретико-методичних та організаційно-практичних засад підприємництва, світових трендів щодо формування

політики державної підтримки підприємництва, що сприятиме набуттю комплексних знань і компетенцій та практичних навичок у використанні їх у підприємницькій діяльності.

4. Завдання (навчальні цілі)

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України та тимчасового стандарту КНУ імені Тараса Шевченка (другий (магістерський) рівень вищої освіти (7 рівень НРК України), галузь знань 6 Інженерія, виробництво та будівництво) дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

інтегральної:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького або інноваційного характеру у галузі біотехнологій та біоінженерії.

загальних:

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК4. Здатність розробляти та реалізовувати комерційні та науково-технічні плани і проекти в галузі біотехнології з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища.

ФК15. Здатність здійснювати комерціалізацію результатів наукових і прикладних досліджень та інновацій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	знати основи теорії, методології та сучасної практики підприємницької діяльності;	лекція, семінарське заняття	Участь у семінарських заняттях, самостійні завдання, модульна контрольна робота	25%
1.2	знати організаційні засади створення та ведення сучасної підприємницької діяльності;	лекція, самостійна робота		15%
2.1	вміти проаналізувати свої можливості стосовно здійснення підприємницької діяльності;	лекція, самостійна робота		25%
автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення чи надані пропозиції/рекомендації, які можуть впливати на міжнародну економічну безпеку в цілому чи окремі її складові, зокрема під час				
4.1	самостійного розрахунку економічної ефективності бізнес-проектів	лекція, семінарське заняття	Участь у семінарських заняттях, самостійні завдання, модульна контрольна робота	25%
4.2	систематизації ризиків підприємницької діяльності	лекція, семінарське заняття		10%
	ВСЬОГО			100%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
ПРН1. Вміти здійснювати патентний пошук, знаходити та обробляти необхідну науково-технічну інформацію; самостійно складати заявку на винахід.		+	+			
ПРН2. Знати вітчизняне та міжнародне законодавство у сфері авторського права. Вміти захищати свою інтелектуальну власність та уникати порушень інтелектуальної власності інших осіб.						+
ПРН3. Здійснювати техніко-економічні розрахунки проектно-конструкторських рішень та аналізувати та оцінювати їх ефективність, екологічні та соціальні наслідки на коротко- та довгострокову перспективу.					+	
ПРН9. Вміти розробляти, обґрунтовувати та застосовувати методи та засоби захисту людини та навколишнього середовища від небезпечних факторів техногенного та біологічного походження.				+		
ПРН10. Упроваджувати найбільш ефективні біотехнологічні методи та прийоми у практичну виробничу діяльність на основі оцінки ефективності передових біотехнологій та врахування загальних тенденцій розвитку новітніх біотехнологій у провідних країнах.				+		
ПРН11. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами, обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, інновації або управління виробництвом і біотехнології.			+			
ПРН22. Мати навички розробки і реалізації інноваційних проєктів та комерціалізації результатів досліджень і розробок у галузі біотехнології та біоінженерії.					+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Схема формування оцінки:

- поточне оцінювання:

1. Участь у семінарських заняттях (виступи, доповнення, обговорення проблемних питань, фіксовані виступи та презентації, написання есе,) розділу 1: РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 3.1 – Мах. 14 балів / Min. 7 балів.
2. Участь у семінарських заняттях (виступи, доповнення, обговорення проблемних питань, фіксовані виступи та презентації, написання есе) розділу 2: РН 1.2, РН 2.1, РН 4.1 – Мах. 14 балів / min. 7 балів.
3. Модульна контрольна робота по змістовним розділам 1 і 2: РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 4.2 – Мах. 22 балів / Min. 11 балів.
4. Самостійні завдання (підготовка презентацій, захист презентації): РН 1.2, РН 4.1, РН 4.2 – Мах. 30 балів / Min. 15 балів.
4. Підсумкова комплексна контрольна робота (ПККР): Мах. 20 балів / Min. 10 балів.

- семестрове оцінювання (семестровий контроль): у формі заліку

Залік з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру. Підсумкова оцінка є сумою семестрової кількості балів та балів, отриманих за ПККР у вигляді тестів.

При отриманні результуючої підсумкової кількості балів від 60 і вище студенту виставляється «зараховано».

Оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

7.2 Організація оцінювання:

Підсумкова комплексна контрольна робота (ПККР), яка виконується на одному з останніх занять, відведених на вивчення дисципліни, тестові завдання. Студент не допускається до написання ПККР, якщо під час семестру набрав менше ніж 50 балів.

Семестрове оцінювання таких видів робіт, як: індивідуальні виступи, доповнення, обговорення проблемних питань, участь у дискусіях, фіксовані виступи та захист презентацій, написання есе, творчих робіт, виконання тестових завдань та контрольних робіт здійснюється під час семінарських занять.

7.3 Шкала відповідності:

	Семестрове оцінювання	ПККР	Підсумкова оцінка
Мінімум	50	10	60
Максимум	80	20	100

* У випадку виникнення додаткових питань та складних ситуацій під час навчального процесу, їх вирішення здійснюється з посиланням на засади Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (друга редакція) (2022), http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»				
1	Тема 1. Еволюція теоретичних поглядів на підприємництво та зміст підприємницької діяльності	2	2	
	Самостійна робота. Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки. Підприємництво як важіль зміни структури економіки, «живильне середовище» для конкуренції, каталізатор економічного розвитку, чинник економії і раціонального використання ресурсів, сильний стимул до високоефективної праці. Визначальна роль підприємництва в досягненні економічного успіху.			7
2	Тема 2. Мотивація та культура підприємництва	2	2	
	Самостійна робота. Мотивація підприємницької діяльності. Види: підприємницька, трудова, господарська. Економічний інтерес. Підприємницькі інтереси. Дж.Колінз «Від хорошого до велчного». Чинники і мотивація найманих працюючих. Нематеріальні чинники мотивації. Культура та етика підприємницької діяльності. Складові культури підприємництва. Ділова етика. Етика підприємництва.			8
3	Тема 3. Види та організаційні форми підприємницької діяльності	2	2	
	Самостійна робота. Види підприємницької діяльності. Види за КВЕД. Виробнича (надання послуг), посередницька (торгівля), виконання робіт, послуг. Організаційно-правові форми підприємництва: одноосібне володіння, партнерство або товариство (ТОВ, командитне товариство, товариство з додатковою відповідальністю); корпорації (ПАТ, публічні акціонерні товариство, ПАТ – приватні акціонерні товариства); класифікація за власністю, за чисельністю працюючих тощо			8
4	Тема 4. Підприємницьке середовище			
	Самостійна робота. Сутність поняття внутрішнє середовище підприємницької діяльності. Відносини між власником-підприємцем і найманими працюючими. Зовнішнє середовище підприємництва – внутрішній, регіональний, національний і міжнародний ринки. Попит і пропозиція на ринках. Клієнтоорієнтованість підприємств (продавців, надавачів послуг).			7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

5	Тема 5. Заснування та організація власної справи суб'єктами підприємництва	2	2	
	Самостійна робота. Таланти майбутніх підприємців. Виявлення та обґрунтування підприємницької ідеї. Створення ТЕО – техніко-економічного обґрунтування. Концепція бізнесу. SWOT-аналіз підприємницької ідеї. Джерела капіталу. Орієнтація на клієнтів з їхніми потребами на ринку. Наймані працюючі, виявлення їх інтересу. Обчислення фінансового стану потенційного підприємництва. Фінансові розрахунки діяльності підприємства. Витрати підприємства. Прибуток підприємства. Звітність і планування підприємства.			8
6	Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання підприємництва	2	2	
	Самостійна робота. Визначення фінансів підприємства. Комерційні розрахунки підприємства. Обчислення прибутку, доходів, витрат. Самофінансування. Самоокупність. Амортизація. Основні засоби. Оборотні засоби. Інвестиції: прямі та портфельні. Розрахункові операції.			8
7	Тема 7. Ризики в підприємницькій діяльності	2	2	
	Самостійна робота. Поняття ризиків. Зовнішні та внутрішні ризики. Критичне мислення щодо ризиків та невизначеності на ринку. Передбачення появи ризиків. Врахування форс-мажорних обставин. Використання ризикових ситуацій на власну користь. Використання ризик-менеджменту для подальшого розвитку підприємництва.			8
8	Тема 8. Система державної підтримки підприємництва	2		
	Самостійна робота. Державна підтримка підприємницької діяльності. Створення сприятливих умов для розвитку підприємництва в Україні. Податки та їх необхідність сплачування. Функції держави: регулююча та контролююча. Регуляція та створення законів та правових актів розвитку підприємництва. Деререгуляція – сутність та необхідність створення сприятливих умов для розвитку підприємництва в Україні.			7
Модульна контрольна робота по змістовних розділах 1-2			2	
Всього		14	14	61

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Семінари – 14 год.

Консультації – 1 год.

Самостійна робота – 61 год.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна література:

1. Конституція України, затверджена Верховною Радою України від 28.06. 1996 № 254к/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний Кодекс України, Глава 4, ст. 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про підприємництво», ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12?find=1&text>
4. Національний класифікатор України класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
5. Підприємництво. Практикум : навч. посіб. / за ред.. Мазур І.І. К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. – 255 с.
6. Класифікація організаційно-правових форм господарювання URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk002_2016.htm (дата звернення 17.06.2020 р.)
7. Лист Мінфіну «Щодо визначення категорії підприємства» URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/16010-8860mf-20.html>
8. Підприємництво. Практикум : навч. посіб. / за ред. Мазур І.І. К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. – 255 с.
9. Підприємництво : навч. посібник / За заг. ред. Г.І. Купалової. К. : Компринт. - 2020 – 400с
10. Підприємництво : навч. посібник / За заг. ред. Г.І. Купалової. К. : ВПЦ «Київський університет». 2023. 350 с.

Додаткова література:

1. *Пиріг О, Черняк Д.* Підприємництво в Україні: від витоків до сьогодення.- К.: УкрДрук, 2011
2. *Мазур І.І.* Емоційний капітал як основа підприємництва // Інститут економіки та прогнозування НАН України Київ, 1 грудня 2016 р. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/scc/1.pdf>.
3. *Мазур І.І., Богуславський О.В., Солодовнікова Х.К.* Основні напрями діяльності бізнес-асоціацій в Україні / 16 листопада 2016 р.- Режим доступу: <http://sipl@i.ua>
4. *Мазур І.І., Піменова О.В.* Інституалізація сучасних форм господарювання в аграрному секторі економіки : монографія К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2016 – 259 с.
5. *Мазур І.І. Халковський О.М.* Антикорупційна політика в системі детінізації економіки України: сутність, проблеми, перспективи : монографія К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2017 – 246 с.
6. *Мазур І.І., Шишак А.О.* Соціально-економічна природа тіньової економіки та причини її розвитку в підприємстві // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – Вип. 190 (1), 2017. – С. 13-20.
7. *Мазур І.І., Гура В.Л.* Entrepreneurial culture as a background for the SMEs development / Development of small and medium enterprises: the EU and East-partnership countries experience: monograph / [Britchenko I., Polishchuk Ye. and all] / Edited by Igor Britchenko and Yevheniia Polishchuk: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, 2018. – P. 103-116
8. *Мазур І.І.* Вплив емоційного інтелекту на конкурентоспроможність підприємництва. // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Мале та середнє підприємництво: проблеми і перспективи розвитку в Україні» 2018. – С. 9-10
9. *Мазур І.І., Гура В.Л.* Емоційний інтелект як тренд у підприємстві // Київський національний університет імені Тараса Шевченка в.1,2 - 2019. – С. 131-132
10. *Мазур І.І., Буга М.П.* Старт як новий зміст у підприємстві // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка «Економіка» № 2 (209), ВПЦ «Київський університет» - 2020. – С. 26-30.
11. *Мазур І.І., Гура В.Л., Солодовнікова Х.К.* Сучасні тренди в мотивації підприємництва: міждисциплінарний підхід // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка «Економіка» № 5 (212), ВПЦ «Київський університет» - 2020. – С. 18-26

12. Iryna Mazur, Ramil Aliyev, Yuliia Zhelizko. The safety and security of the tourism entrepreneurship potential realization in modern conditions // Baltic Journal of Economic Studies Vol 6 (2020) No 5 December. – Riga, Latvia – 2020. – С. 203-209. – 240 с.

13. Мазур І.І., Кампо В.М. Конституційна демократія та ринкова економіка в Україні // Суспільно-політичні процеси. Наукове видання Академії політичних наук України. Київ. Видавництво Політія, 2021. Випуск 1 (17). – С. 169-201.

14. Мазур І.І., Фесун Ю. Світовий досвід господарювання та впровадження інновацій в аграрний сектор економіки // Ефективна економіка - № 2, 2021 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

15. Детінізація підприємницької діяльності : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. І.І. Мазур - К.: ІНТЕРСЕРВІС, 2023. – 348 с.

16. Мазур І.І. Ефективність застосування інструментів інтернет-реклами в електронній комерції / І.І. Мазур, Г.В. Стаднік. // Електронний журнал «Ефективна економіка». – 2023. – №2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.2.18>

17. Iryna Shevchenko; Oksana Lysak; Anna Zalievska-Shyshak; Iryna Mazur; Mykola Korotun; Vitalii Nestor. Digital economy in a global context: world experience. International Journal of Professional Business Review, 8(4), 2023. (Scopus) DOI: <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i4.1551>
URL: <https://www.openaccessojournals.com/JBReview/article/view/1551>

18. Мазур І. І., Савельєв С. В. Цифрова трансформація управління ресурсами в екологічному підприємстві // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2024. №6. URL : <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-6-10053>

19. Мазур І.І., Богуславський О.В., Мороз В. ГЕНЕРУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ІДЕЙ ТА ПРАКТИКА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Економіка» № 1 (226) (2025), ВПЦ «Київський університет» 2025. С. 90-96.
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/226-1/11>

Електронні ресурси:

1. <https://www.statista.com/> - Business Data Platform
2. <https://ec.europa.eu/eurostat/home?> - Statistical office of the European Union
3. <https://rada.gov.ua/> - офіційний портал Верховної ради України
4. <https://bank.gov.ua/> - Національний банк України.